

(36)

Inde venturus est iudicare vivos et mortuos

Duos Christi adventus sacrae litterae nos docent, qui à prophetis
 et apostolis dies domini appellantur; in quorum altero suam
 clementiam Christus ostendit, dum, qui erat splendor patris et
 signa substantiae eius, ex virgine Maria nascens, serui formam
 indutus, humilis et mansuetus ad extremas contumelias et mor-
 tem acerbissimam descendit, nostrae salutis causa; ut nos e
 misera tyrannide, peccati, mortis, atq. Daemonis eriperet, et
 aeterno patri reconciliaret. In altero vero, qui nobis nunc pro-
 ponitur, praesenti articulo, divina iustitia potissimum elu-
 cebit, cum idem Christus Jesus Dei filius, ea forma, qua illi
 apostoli viderunt ascendere in caelum, hoc est, cum potestate
 magna, immortalitatis gloria et splendore maiestatis illustris,
 comitantibus apostolis, angelorum corona septus, index omni-
 bus apparebit. Blandus quidem iustis, ac mitis, iniustis autem
 horribilis et severus. aspicebam, inquit Daniel donec thro-
 ni positi sunt et antiquus dierum sedes, vestimentum
 eius candidum quasi nix, et capilli capitis eius quasi lana
 munda, thronus eius flammae ignis, rotae eius ignis accen-
 sus, fluvius igneus rapidusque egrediebatur a facie
 eius, millia millium ministrabant ei, et decies millies centena
 millia assistebant ei, iudicium sedit et libri aperti, ^{sicut} ad cuius
 tribunal, omnes omnium nationum et seculorum homines
 sustentur, de suis omnibus factis, verbis, et cogitationibus

exactam rationem reddentur et qui bona fecerunt, ut ipse domi-
nus testatur, ibunt in resurrectionem vitae, qui vero mala
in resurrectionem iudicij, quemadmodum igitur antiqui
patres e primo pendebant aduentu salutem expectantes,
sic nunc nos pendemus ex secundo, iudicij maiestatem
seueritatem pertimescentes, te, inquit Athanasius lateranensis
nolui alteram Christi aduentum illustrem et diuinam
non humilitate contemptibilem, sed gloria magnificam
in expectatione esse atque imminere, cum non ut patiat
rediturus sit, sed ut fructus suae crucis omnibus retribu-
at, immortalitatem videlicet et incorruptibilitatem, ne
ut iudicetur, sed ut iudicet, secundum ea quae quisque
in corpore suo gessit siue bona siue mala sint.

x Tunc unum universale ^{inditium} lumen solum Christianae fidei
nobis ostendit, peculiare cuiusque nostrum iudicium post
mortem, ethnicis etiam aliquibus hominibus, formidabile
sed illud longe formidabilius, quod vel demones exhor-
rescunt, illud uniuersale maxime necessarium, male
ob causas, ut qui redemptor fuit uniuersalis, et iudex
sit uniuersalis; tam etiam ut diuina providentia ab
omnibus conspiciatur, quae male audiebatur apud impios,
cum bonos in hac vita affligi malos vero rebus omnibus affligi
videbant. Deinde ut sit maior honorum gaudium et illustratio
Gloria utpote omnibus conspiciua, et maior impiorum cruci-
tus, cum viderint e quo gradu exciderint sua culpa

lib. de summi. vobis /
nag lumen indicat
istud quidem omni-
bus hoibz formida-
ble

et ces

et eos, quos miseros in hac vita putabant, in tam excelso
 gloriae culmine collocatos, et ut luceat divina iustitia, et
 bonorum animae atque corpora premijs afficiantur, ma-
 lorum vero supplicijs, ut ^{enaruet} omnem principatam et
 morti prorsus eripiat imperium, ut faciat omnia nova,
 ut deniq. tradat regnum aeterno patri. Huius diei medi-
 tatione bonis et malis timor inculcitur maximus, bonis cum
 Christi maiestatem et gloriam, illo die contemplantur, et
 proxi atq. supplices reuerentur, et in conspectu tantae
 celsitudinis se humiles exhibent, et tanta spe aluntur, eam
 potissimum in Christi sanguine pro nobis effuso collocantes, et
 se perios inuitiles agnoscetes, improbis etiam hinc nonnunquam
 timor salutaris oboritur cum suppliciorum metu deterriti
 a sceleribus reuertuntur, et ad diuinum amorem perlati
 adducuntur. Omnibus ergo his dies ante oculos habendus
 cuius frequens meditatio nos a peccatis cohibere et inno-
 centes, ut inquit Sapient, perpetuo conseruare poterit. ut
 semper nostris auribus. (Sicut sibi assidisse testatur sancti-
 ssimus Hieronymus) nobis occupatis aut otiosis, dormien-
 tibus aut vigilantibus et tubae sonitus et illa vox formi-
 dabilis nostris insonet auribus Surgit e mortui et veni-
 te ad iudicium.

quis fulcra iudex Iudex futurus est Christus, Deus et Homo, Deus, qui omnia
 nouerit, qui cogitationes ipsas et corda scrutari possit,
 et bonos immortalibus premijs afficere, improbos vero
 supplicijs aeternis. Sed licet ut Deus est, sit natura sua

heb. 12.
1. cor. 5.

alt. 10.

jo. 5.

Aug. de verbo dñi.

psalm. 2.

rom. 14.

ephe. 1.

col. 1.

aeternus omnium index sit aut apostolus, tamen hanc in-
dicandi viuas et mortuos potestatem ut homo est, divina
dispositione multis rationibus est consecutus, ^{ipse est}
enim ut inquit Petrus apostolus, constitutus index vi-
uorum. ^{neq. enim Pater indicat quemquam sed omne iudicium}
dedit filio, cui dedit potestatem iudicium facere quia fi-
lius hominis est. idq. iustissimis de causis, quia aequum
erat eum qui reus factus est iniuste, et coram iniquo iudi-
ce accusatus, iniustissime damnatus fuerat, hanc iudican-
di omnes mortales acciperet potestatem; conueniens (in-
^{Aug. de verbo dñi.} Augustinus) erat ut in forma humanitatis veniat iudi-
caturus, in qua erat iudicandus, et index sedeat qui
stetit sub iudice, damnetque reos, qui factus est falso
reus, tum etiam quia se dimisit usque ad serui formam
obediens patri factus usque ad crucis mortem, datum
illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine
suo omne genua flectatur caelestium, terrestrium et
marium, et exaltatus non solum resurrectionis, et ^{gloria} sede
maiestate quae ad dextram Patris illi collocata est.
Sed etiam potestate iudicandi viuas et mortuos. in
hoc enim Christus mortuus est et resurrexit inquit
Paulus ut et viuorum et mortuorum dominetur.
iam vero quia plenus est gratia et veritate, quia
propter ecclesiam, omnia etenim subiecit Deus sub pedibus
et ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam, et ipse
est rex

est caput corporis ecclesiae q̄ est principium, primoge-
 nitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum te-
 nens, ob id iudex omnium est constitutus, et quia aequi-
 um erat, ut qui erant iudicandi iudicem ipsum
 viderent, cum ergo boni et mali iudicandi sint, neces-
 sarium fuit ut omnibus serui forma ostenderetur,
 et dei forma (quae omnium futura est summa fe-
 licitas) bonis reservaretur. Ecce inquit August. vide-
 bitur forma hominis Christi, in iudicio a pijs et im-
 pijs, iustis et in iustis, a fidelibus et infidelibus, a
 confisissis et confusis. Si solus Deus iudex esset, severus
 fortassis et implacabilis hominibus videretur, ne igitur
 in desperationem adducerentur, is datus nobis est
 iudex, qui novit compati infirmitatibus ^{nostris} per omnia
 tentatus. is causam nr̄am iudicabit, qui condolere pos-
 sit ijs qui ignorant et errant ut inquit Paulus et qui
 didicit ex ijs quae passus est obedientiam. aderunt
 et sancti apostoli qui iudicum officio fungentur
 ut impleatur promissio Christi. Sedebitis et vos su-
 per sedes duodecim iudicantes duodecim tribus
 Israel. tunc enim inquit Gregorius cum deo
 iudices venient, qui nunc pro deo iniuste iudican-
 tur: quia ergo deus et homo quia servus et summi-
 lis factus est, quia iniuste accusatus et damnatus,
 quia mortuus, quia humani generis redemptor, quia
 vixit in cruce, quia plenus gratia et veritate, quia

Aug. tract. 21. in Joa.

sub. 4.

sub. 5.

Aug. m. 17. c. 106.
ib. 10. c. 12.

ecclesiae caput, quia deniq. filius hominis Christus
nobis a deo iudex est constitutus.

magnam hinc iusti homines gaudium et solatium
concipiunt cum cogitant illum futurum esse in
dicem, qui plus nos diligit, quam ipsi nosmet ipsos
diligamus, qui pro nobis passus est mortem acerbissimam
qui ardentius quam nosmet ipsi nostram cupiat sa-
lutem, qui nostro ^{interitu} debeat, qui optet omnes esse saluos
quos ipse suo pretioso sanguine redemit. qui nouit
compositi infirmitatibus ignorantiae et erroribus nostris

Am. lib. de jacob
c. 6.

Et contra vero peccatores maximo timore contrahuntur,
cum considerant quam ingrati fuerint illi
iudici, cui tantum debeant. cum cogitant, quid illi
fuerit eorum causa perpeus, et quam ipsi gra-
tiam illi retulerint. cum contemplantur vitam
firmitis sceleribus coopertam, et iudicem tam sagacem
quem nemo decipere, quem neq. minutissimi

psal. 6.

cogitationes latere possint, tam potentem, cui nem-
valeat resistere, quo minus in impiis animadu-
tat, tam constantem, qui nec pretio nec pro-

Bernar.

ribus flecti possit. veniet inquit Bernardus, dies iudicij
ubi plus valebunt pura corda, quam abuta verba, et bona con-
tinentia, quam magnifica plena, quoniam iudex ille nec fallitur
verbis nec flectetur donis. et Prosper. Age inquit, cum ad

Prosper lib. 3.
de vita contempl.

illud iudicium venimus, ab eo iudice iudicandi, qui nec
li occultatione criminum potest nec ad ad impunitatem
promerendam numeris oblatione alienius corrumpi.

Hic index supremus de universo orbe iudicium feret. Deus
 et enim, inquit Paulus, statuit diem in quo iudicaturus est orbem
 in aequitate in viro in quo statuit itaq. et angeli et daemones
 et mortales omnes quosquos fuerunt sunt, et erunt ante eius
 tribunal stabunt, et iudicium intuebuntur, impij pauidi
 metitulosi et attoniti, pi vero lacres et serari, viuos igit
 et mortuos, hec est vniuersitatem hominum, iustos
 et iniustos, animos et corpora iudicabit. quamprimu
 enim clangor tubae et angeli vox in mortuorum sepul-
 chra penetraverit surgent omnes et stabimus ante tri-
 bunal Christi, et enim, ut inquit Paulus, omnes nos mani-
 festari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquis-
 que propria corporis, prout gessit siue bonum siue malu.
 et Dominus in euangelio. Cum autem venerit filius
 hominis in maiestate sua, et omnes angeli cum eo, tunc
 sedebit super sedem maiestatis suae et congregabuntur ante
 eum omnes gentes.

Nullus igitur mortalium poterit subterfugere iudicium
 istud, nullus excipitur, omnibus veniendum est in Christi
 et in totius orbis conspectum, nullum illis aduocatum, ha-
 bituri suamus praeter fidem et opera nostra, quae si
 bona sunt securitatem tunc nobis et pacem pollerentur,
 si mala confusionem et trepidationem. O quam Anguste,
 Grego. Perit tunc reprobis viae superius iudex iratus, inferius
 horrendum chaos, a dextris peccata accusantia, a
 sinistris infinita daemonia ad supplicium pertrahen-
 tia, intus conscientia urens, foris mundus ardens,
 miser peccator sic deprehensus, quo fugiet? latere erit

Qui iudicandi
 2. cor. 5.
 1. cor. 6.
 1. pe. 4.
 2. tim. 4.
 Rom. 14.
 2. cor. 5.
 math. 25.

Nullus proinde aut
 defensore.

impossibile, apparere, intolerabile. Studeamus igitur
eos nobis adnotatos in vita comparare, qui in iudicij
die possunt hinc nobis timorem adimere.

De quibus iudi-
cium ferendum.

Eccl. ij.

In micra igitur oculi, (ut inquit Apostolus) proferebantur
tabulae, quibus et facta et dicta, et cogitationes nostrae
sive bonae sive malae scriptae sunt atq. de illis omni-
sententia ferenda est. Lactare igitur (inquit Sapiens)
iuuenis in adolescentia tua et in bono sit cor tuum in
diebus iuuentutis tuae, et ambula in vijs cordis tui, et in
intuitu oculorum tuorum, et scito quod pro omnibus
ijs adducet te deus in iudicium, et de factis quidem
aut operibus, ferendam esse iudicium apte testatur

Rom. 2.

2. cor. 5.

Apoc. 20.

Paulus Romanis scribens, qui reddet, inquit unicuique
secundum opera eius. Et et Corinthijs ut referat un-
quisq. propria corporis prout gessit sive bonum sive
malum, et vidi (inquit Ioannes) mortuos magnos et
pusillos stantes in conspectu throni et libri aperti
sunt, et alius liber apertus est qui est vitae, et iudicati
sunt mortui ex ijs quae scripta erant in libris secun-
dum opera ipsorum, et quod est apertius, iudex ipse

matth. 10.

matth. 12.

Matth. 10. 43.

1. cor. 4.

Christus Iesus inquit, filius enim hominis venturus
est in gloria patris sui cum angelis suis et tunc
reddet unicuique secundum opera eius. Nec vero solum
de operibus sed de dictis et verbis impudicis tur-
bus, illiberabilibus, calumniatorijs, mandatoribus, otiosis
ut ipse Dominus testatur, sententiam fert, et
de verbis modo sed de internis animi cogitationibus
Nolite inquit Dominus ante tempus iudicare quoad

veniat Dominus, qui et illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit consilia cordium, et tunc laus erit uniuersique a deo, et Romanis etiam orribens, testimonium, inquit reddente illis deo conscientia ipsorum et interesse inuicem cogitationibus accusantibus, aut et defendentibus, in die quo iudicabit Dominus occulta hominum, qui, ut inquit ^{sapient} interrogabit opera vestra, et cogitationes scrutabitur. Prohibent igitur in lucem facta et dicta, et ut inquit Primasius, conscientiarum nostrarum cogitationes, erunt in die iudicij ante oculos nostros tanquam historiae recognoscendae, hilarius dies iudicij abstergam nostrarum voluntatis conscientiam prodeat, et ea quae nunc occulta aestimantur luce cognitionis publicare detegeret.

Cum ergo omnia sint et Dei et hominum oculis exponenda laborandum nobis est nunc, ut dicta nostra atq. facta pura castaq. sint et digna quae prodire possint in Dei et angelorum conspectum, ne si turpiter facta petulantur dicta et siderata cogitata nostra illo die proferantur, erubescamus, et praeter pudore, praeter confusione et ^{non} spiritibus angustia dicere cogamur montibus, cadite super nos et collibus operite nos et abscondite nos a facie sedentis super thronum et ab ira agni, quando forte (inquit) Basiliius, ad ^{alio} peccatum te videris paratum, illud horribile et intolerabile Christi tribunal cogita. nam cum sepe infamiae metu hominis a perpetrando aliquo scelere renitentur, et nulla possit ex cogitari maior ignominia quam testem habere flagitiorum

De. z. i. d. n. q.
et. i.
P. m. c. z.
Hel. m. c. g.

Luc. 23.
Apoc. 6.
Basilius. Apoc. 6.
in ps. 33.

inducit in hunc mundum totum orbem, nihil nos penitens a vitijs cohibere poterit.

forma iudicij
de civitate dei. c. 2.
Rom. 8mo. 14. et ho.
de resurre. amica. et
2. 8mo. de lauro. et
Ceo 8mo. 9. de collectis
et elemosinis

Matth. 24.

Apoc. 20.

Matth. 12.

Matth. 22.

^{forma}
Qua vera iudicium istud transigerendam sit ipse dominus in
evangelio disertis verbis expressit, cum autem venerit filius
hominis in maiestate sua, et omnes angeli cum eo, tunc sedent
super sedem maiestatis suae et congregabuntur ante eum
omnes gentes, et separabit eos sicut pastor sepa-
gat oves ab haevis, et statuet oves quidem a dextris suis haec
autem a sinistris. Tum dicit his qui a dextris erunt. Venite
benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum a
constitutione mundi. Esurivi enim &c. Itaq. primum mittet
angelos suos cum tuba et voce magna, qui congregabunt clericos
eius a quatuor ventis a summis caelorum usq. ad terminos
eorum et omnibus in conspectu iudicis constitutis, aper-
entur illi libri (ut Ioan. in Apoc. testatur) et liber etiam
vitae, aderunt accusatores Demones et propria cuiusque
conscientia, et contra eos qui vel non crediderunt, vel pe-
nitentiam non egerunt non egerunt, aderunt Ninivitarum et
Regina Austriae. Caelum deniq. et astra, terra et
elementa accusabunt improbos homines et illis expo-
suerunt ingratitude^{suam}, discussis ergo cuiusq. meritis
Iudex separabit iustos ab iniustis sicut pastor sepa-
gat oves ab haevis et statim feret illam extremam
et formidabilem sententiam, dicit enim ihs qui sedit
a dextris Venite benedicti patris mei possidete
paratum vobis regnum a constitutione mundi
et causam subijcit quia operamini et dedistis mihi

manducare. Et ipsi vero qui sunt a sinis tris dicit, discedite a me
 maledicti in ignem aeternum qui paratus est diabolo et angelis
 eius, et ransam iustae condemnationis adducet, usurium enim
 et non deditis mihi manducare. Et ut intelligamus bonis
 operibus deberi praemium, ^{bonis et} malis supplicium, et illorum fugiamus
 impiam doctrinam, qui contra tam aperta Christi
 verba dicere audent, impios propter solius fidei defectum for-
 damnandos, sed nos Christi redemptoris et iudicis nostris
 verbis credamus et huiusmodi homines imo et angeli ipsi
 si hoc (quod ipsi docent) euangelizauerint, sint nobis anathe-
 ma. Lata igitur sententia, prodibunt iterum angeli
 et separabunt malos de medio iustorum et mittent eos in
 raminum ignis, ibi erit fletus et stridor dentium.

Hanc igitur iudicij formam tam exacte et tam diligenter
 expressam, eo consilio nobis tradidit Christus Iesus vitare
 magister, ut eius imaginem horrendam sane ac formidabili con-
 specta, nos a peccatis metu supplicij roboret, et spe etiam
 immortalis gloriae ad sui amorem alliceret. ij sunt etenim
 duo potissimum animorum affectus, quibus vehementer
 homines permouentur; quorum altero utitur deus tanquam
 freno, ut coereat ab improbis cupiditatibus et aueret
 a lata perditionis via, altero tanquam calcaribus, ut per
 virtutis nos studium ad accipiendum brauium impellat,
 ut ergo hic mirifice depingitur, atque ut exordiamur a
 primo, quis est, qui cum cogitet, qualis hic dies futurus
 est improbis, et quibus eorum exitus maneat non totis
 artibus contremiscat. principio quam erit illis acerbis
 et amarus ille tubae sonitus et vox Archangeli vo-

vocantis homines ad iudicium, in quo, ipsa prostragiente
 consuetudine, damnandi sunt. Deinde quibus oculis Christi
 crucem, exprobrantem sibi ingratitude, et iudicem
 ipsum contra se iratum intuebantur. Cum viderint
 postea libros aperire, et Dei atq. hominum et angelorum
 et demonum oculis exponi suorum omnium flagitiorum
 sententiam. **¶** quid cum illam audierit sententiam disce-
 dite a me maledicti in ignem aeternum qui paratus est
 diabolo et angelis eius. etenim discedere et separari a
 Christo in aeternam, summa miseria et infelicitas est
 deinde vero detradi in ignem aeternum, in omne genus
 tormentorum et coactis habere daemones extrema est
 desperatio, tum vero ipsam iudicem dicentem audient,
 quia vocavi, et non respondistis, et extendi manum meam, et non
 qui aspireret, despexistis omne consilium meum et increpa-
 tiones meas neglexistis ego quoq. in interitum vestro ridebo et
 quod illis etiam erit accerbissimum intuebuntur istos quos
 ipse contempserant in supremo gloriae et felicitatis gradu, sibi
 illudentes et dicentes, ecce homo qui non posuit deum adiutorem
 suum, sed speravit in multitudine divitiarum suarum et
 praevaleuit in vanitate sua. ipsi vero videntes turbabuntur
 timore horribili gementes pro angustia spiritus dicentes
 intra se, ij sunt quos habuimus aliquando in derisum
 et in similitudinem improprij nos insensati vitam
 illorum aestimabamus in insaniam, et finem illorum
 sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios
 dei et inter sanctos sors illorum est. Ego erravimus
 a via veritatis. **¶** quis enim non habeat omnia maximam
 terrorem intuant. merito ecclesia terron perculsa

+ qd cu separabit a
 bonis. ai a peccatis
 filij. ab omni anima
 electio se purgandi.

proverb. 1.

ps. 51.

sapie 5.

admonet ut exclamemus, Libera me domine de morte aeterna
 quoniam veneris iudicare seculum per ignem et Iob, Quis mihi
 (dicebat) hoc tribuat, ut in inferno protegas me et abscondas
 me donec pertranseat furor tuus; quod si Iob, qui se nihil
 impium egisse deo dicere ausus est, qui tam extremis pre-
 meretur calamitatibus, non peccavit contra Dominum
 labijs suis, omnibus virtutibus et innocentia exornatus
 timet, quis non timebit, merito dicebat sapiens memo-
 rare nonissima tua et in aeternum non peccabis.

Et contra vero quis est qui non in maximam erigatur
 spem et non impellatur ad complectendam toto peccato-
 re virtutem, et amandum illum regem gloriae aeternae
 qui tot in die iudicij praeparavit bona diligentibus
 Aspectus ipse iudicij non erit iustis formidabilis sed in-
 cunctissimus, sententia ipsa plena gaudij et sempiter-
 nae consolationis, Verite benedicti patris mei, possidete
 paratum vobis regnum a constitutione mundi, in
 singulis verbis venire ad Christi consortium et angelo-
 rum, et frui sempiterno regno, aeterna pace, immor-
 tali gloria et felicitate, absterget illis deus omnem
 lacrymam ab oculis eorum, gaudio et beatitudine
 donabit. hoc labores omnes et arduitates quas iusti
 in hac vita patiuntur, subleuat, in tristitia conso-
 latur, in afflictionibus bono animo esse iubet, Levate
 inquit Christus capita vestra quoniam appropin-
 quat redemptio vestra, hac spe excitat pios
 homines Iacobus apost. patientes igitur estote fratres
 usque ad adventum Domini; Erre agricola pretiosum
 fructum terrae patienter ferens donec accipiat

temporaneum et serotinum. Hanc spe certissima adductus
 Paulus dicebat, Cupio dissolui et esse cum Christo,
 et gaudio domini aduentum expectabat, quia sibi
 repositam scribat coronam iustitiae quam in die
 illa esset illi dominus redditurus Iustus iudex et
 non sibi solum paratam dicebat sed omnibus qui
 diligunt aduentum eius. Hoc itaq. impellit bonos ut
 iuste et pie vivant in hoc seculo expectantes bea-
 tam spem et aduentum gloriae magni Dei et Sal-
 vatoris nostri Iesu Christi.

Venturum quidem Christum ad iudicandum vivos et
 mortuos omnibus voluit deus constare mortalibus idq.
 prophetarum apostolorum et euangelistarum tes-
 timonijs, quia id ad componendam nostram vitam
 ad pie vivendum et continendos homines in offi-
 cio vehementer conducebat, sed diem qua erat
 futurum iudicium voluit hominibus et angelis igno-
 ram esse, et ut ⁱⁿ videremus ac si illis factorum nos-
 trorum rationem essemus reddaturi. de ^{die} autem
 illo vel inquit Dominus, vel hora nemo scit nec angelus
 in caelo neq. filius nisi pater. sed quoniam cum deus
 ad summendum de hominibus supplicium et ius-
 tiam suam declarandam accingitur. solet signa quae-
 dam praemittere. ut Noe temporibus cum orbem aequo
 obrueret, et Pharaonis cum populum Israeliticum e
 misera servitute eripere destinavit. sic signa quae

praecedent iudicij diem, nam ut antea praetermittamus, illum
 filium perditionis de quo loquitur Paulus, qui adversabitur et
 exsolletur supra omne quod dicitur deus, ut omittamus praeter
 seditiones, tumultus, qui excitabunt, quibus surget gens
 contra gentem, regnum contra regnum, terremotus, fames,
 terrores, et signa de caelo, ut omittamus quod tunc abim-
 habet iniquitas et deficiet caritas multorum, quod erunt homi-
 nes ipsas amantes, cupidus, superbi, blasphemus, et quod omnia
 bellis ardebunt, terra mortuorum, spissis, mare raderibus,
 flumina inter festorum sanguine raderibus, quia haec
 omnia evenient diebus aliquot ante iudicij diem, sed
 instante iam illo die contumescunt montes, et aestuabit
 mare, sol obtenebrescet, non splendeberit sidera, maribus
 luminaria omnia tenebris involverentur et horror, Erunt
 itaque signa in sole et luna et stellis et in terris pressu-
 ra gentium, praeter confusione sonitus maris arescentibus
 hominibus praeter timore, et virtutes caelorum movebuntur:
 caeli magno impetu transierint, elementa calore solvantur,
 terra et quae in ipsa sunt opera exurentur. Erunt denique
 tales tunc tribulationes, quales non fuerunt ab initio
 creaturae quam condidit Deus usque nunc nec fiet. tem-
 pus vero quo haec omnia et extremum iudicium evenien-
 ra sunt. eo scilicet Deus consilio nobis ignota esse, ut no-
 simus segnes nec aritantes, sed illam diem praeter foribus
 esse, semper pitemus, ut non sereni dormiamus sed
 solliciti et vigilemus, idcirco toties Christus nos admonet
 et excitat illis verbis Vigilate ergo quia nescitis qua

the. 2.
 luc. 21.
 mat. 24.
 1. co. 3.
 luc. 21.
 luc. 21.
 luc. 21.
 2. pe. 3.
 Mar. 13.
 mat. 24.

mar. 13.
1. the. 5.

qua hora Dominus venturus sit, estote parati, videte, vigi-
late, et orate nescitis enim quando tempus sit, et Paulus
dies domini ^{scilicet} fur in nocte ita veniet, Igitur non dormiamus
sicut et ceteri, sed vigilemus et sobrii simus, et sicut
fuit in diebus Noe, et Lot, in quibus homines securi edebant
et bibebant, emebant et vendebant plantabant et edificaba-
bant, et subita aquarum inundatione obruti, alij vero igne
et sulphure caelo dimisso combusti sunt: sic erit in illa
die qua filius hominis revelabitur, vigilete ergo. Ob eam

math. 24.

Luc. 12.

Grego. hom. 13.

hom. 12. in
evang.

die igitur ransonem inquit Gregorius horam huiusmodi Dominus
noster nobis voluit esse incognitam, ut semper possit esse suspensa,
ut dum illam praevidere non possimus ad illam sine intermis-
sione praepareremur: semper enim diem extremum debemus
metuere, quem nunquam possimus praevidere.

Haec omnia nos hortantur ut diem illum formidabilem et ter-
ribilem, solliciti et vigilantes expectemus, ut nos imperatos
et assidentes offendant et opprimat, etenim illum diem
praesentem timere desinemus, si nunc quasi impendentem
semper timeamus. Unusquisque inquit Gregorius venturi

Grego. ep. 37. lib.
ij. ind. 6.

indictis, examen tremendum, cum metibus, et lacrymis,
quotidie sine revatione consideret illiusque diem in quo
perturbanda sunt omnia, cum timore ad animum reducat
ut itam indictis in ipso iam die non timeat. Ne igitur
dies illa repentina superveniat in nos, admonet in dextera
ipse Christus Iesus D.N. ut caveamus ne grave nentur

Luc. 21.

corda nostra capsa et ebrietate et curis huius mundi, quae illam
diei oblivionem passim inducere, sed ut sint lumbi nostri
praecincti, et lucernae ardeutes in manibus nostris per-
similes hominibus expectantibus dominum suum quando
revertatur a nuptijs, et ut prudentes illas virgines

Luc. 12.

imitemur, ut accensas lampades praeferentes obuiam sponso pro-
dere possimus et quando Domini aduentus futurus est,
teste Paul^o ^{siue} in nocte, et nos ut ille inquit, filij lucis simus
et filij diei, non filij noctis neq. tenebrarum, non dormiamus
sicut et ceteri sed vigilemus et sobrij simus ne dies illa, sicut
fit nocturnus nos dormientes comprehendat. Illud denique
ad extremum salutare Apostoli consilium persequamur.

1. Thesa. 5.

1. cor. 14.

Grego. c. 13. Job.
4. c. 17.
c. 9. lib. 8. m. 7. c.

Gregorius in conspectum Domini venimus, vno quidem
quo hic peccata nostra subtiliter perpendentes in eius nos
conspectu punimus et flendo dijudicamus, alio quoy modo
in conspectum Domini venimus cum in extremo iudicio
ante tribunal eius assistimus. ut igit ^{an} illud iudicium
sine timore ^{seu} perueniamus, nos totam domino quotidie attri-
semus fide firmati spe erecti caritate inflammati, lacry-
mis dolore peccatorum expressis, dum tempus habemus et
dum lacrymis est locus, conemur flere iudicem ad mi-
sericordiam, ne postea illius severam iustitiam, cum mise-
ricordiae locus non erit experiamur, haec vita dies noster
est quo clementiam iudicis bonis operibus promereri pas-
sumus, ille vero dies Domini quo solum iustitia domina-
bitur. haec igitur expectantes inquit Petrus, satagite,
immaculati et inuictati ut inuenire in pace, et comuni-
cantes nam Christi passionibus gaudete, ut et in re-
uelationibus gloriae eius gaudeatis exultates.

2. pe. 3.

1. pe. 4.

(37)

Non corruptor, et non Proxi-
morum

Deceptum

Non ^{in agere} unum, non leuium, non anulum, non bouem,
non asinum, nec ^{et similia} quae illius sunt

quae in lege dei continentur, sed etiam interiores passionibus

Cum lex sit deam propter nos tractata non mandata sunt
hominibus sed, qui ea vident, qui exterioribus apparent, agnoscunt
et iudicant, sed dei, qui scrutantur etiam corda et animi
nostra sensa ac viximus cogitationes, insuetas, et auribus oculisque
interiore non esse ac videri, nisi si inspecta sunt. Sicut
Sicut Clogius, homo videt ea, quae sunt in eis, Deus autem
intuitus est. mensuras peritiam cum principibus, quae ad exteriorem
viam dicitur, scilicet, et facta quae in principalibus spectantur,
vix, quae interiora, per se videntur, a vix ad exteriora, quae cogi-
tationibus dicuntur, non videntur, vix in loco ad exteriora
homo namque homo non sperat nisi videri se, sed etiam
cogitationibus noxiis et iniuriis et peccatis, dum propter nos
dicuntur, et illius dicitur. Multum autem in manus dicitur apud
deum et molitur. Sed dicitur in omnibus passionibus dicitur
propter nos dicitur ad exteriora, et inter homines, sed etiam in
in dicitur in vix, et facta est dicitur, quae cum in dicitur
iunguntur dicitur, et facta est. Sed dicitur in dicitur
dicitur, et dicitur in dicitur, et dicitur in dicitur
et dicitur in dicitur, et dicitur in dicitur

108